

Notulen
Commissie Waterveiligheid en Waterketen (WW)

Datum: woensdag 17 juni 2026, 13:00-14:50 uur
Plaats: VV-zaal Leiden
Voorzitter: Mevr. V.M.M. van der Burg
Verslag: Mevr. R.M. Lubbers, Vi.a.Vi Office Management

Aanwezigen:

Mevr. V.M.M. van der Burg, voorzitter
 Dhr. J. van der Wijk (BBB)
 Dhr. W.J. Pos (VVD)
 Mevr. C.H.C. van Steensel-van Hage (VVD)
 Mevr. L.M. Willemse (PRO)
 Dhr. J.A. de Ridder (PRO)
 Dhr. H. van Dijk (Water Natuurlijk)
 Mevr. A.V. Baerveldt (Water Natuurlijk)
 Dhr. H. van der Kaap (PvdD)
 Mevr. D.J.M. Corbey (Natuurterreinen)
 Dhr. D.J. Krantz (Natuurterreinen)

Dhr. J.B. van den Berg (AWP)
 Dhr. J.A.M. van der Slot (Agrarisch)
 Dhr. J.W.C. de Mooij (CDA)
 Mevr. J. van Ketel (50PLUS)
 Dhr. R. Guijt (ChristenUnie-SGP)
 Dhr. H.C.M. Kortman (hoogheemraad VVD)
 Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad CDA)
 Dhr. J.P. de Vries (hoogheemraad Agrarisch)

Overige aanwezigen:

Mevr. I. Gerrits (commissiesecretaris)
 Dhr. P. van der Haven

1. OPENING, VASTSTELLING AGENDA EN MEDEDELINGEN

De voorzitter, mevrouw Van der Burg, opent de vergadering en heet iedereen inclusief de toehoorders, welkom.

Mededelingen van de voorzitter

Er zijn geen afmeldingen doorgegeven.

De fractie van de PvdA heeft verzocht de naamswijziging naar PRO door de voeren. Dat is inmiddels gebeurd.

Vaststelling agenda

De VVD-fractie heeft een technische vraag ingediend en verzicht om het onderwerp 'Toekomst gericht water' ook in de commissie WW inhoudelijk te behandelen. Indien daartoe wordt besloten, zal de eindtijd van deze vergadering circa 30 minuten later zijn. De voorzitter vraagt de aanwezigen of zij kunnen instemmen met deze toevoeging.

De heer Krantz heeft geen behoefte om de discussie te heropenen die in de commissie VW&W is gevoerd.

De heer Guijt sluit zich hierbij namens de ChristenUnie-SGP aan.

De heer De Mooij geeft aan dat agendering voor het CDA niet nodig is.

De voorzitter constateert dat de heren Van der Slot, De Ridder en Van der Wijk en mevrouw Baerveldt dit eveneens vinden. Wegens het ontbreken van steun voor het verzoek, wordt het onderwerp niet nogmaals geagendeerd. De voorliggende agenda wordt vervolgens ongewijzigd vastgesteld.

Mededeling vanuit het college

Hoogheemraad Schouffoer komt terug op de vergadering van 15 april 2026. Er werd toen door een inwoner van de Merenwijk ingesproken over de warmtelevering Leiden Noord. Er werden hierover diverse technische en bestuurlijke vragen gesteld. De hoogheemraad zegt dat over het onderzoek is gediscussieerd in de

gemeenteraad van Leiden en dat is besloten tot een nader onderzoek over de eventuele warmtelevering aan de Merenwijk (de lage temperatuur). Vattenfall heeft toegezegd in 2026 geen nieuwe schaarsrecht aanvraag bij Rijnland in te dienen hangende het onderzoek. Maar Vattenfall zal ten behoeve van tijdige voorbereidingen wel een Omgevingsvergunning aanvragen, ongeacht welke variant het onderzoek aanbeveelt. Het college van B&W van Leiden heeft de gemeenteraad geïnformeerd. De commissie wordt hierover nader per TKN-memo geïnformeerd. Tevens worden de brieven en een publiekssamenvatting van het uitgevoerde onderzoek aan de commissie gestuurd. De hoogheemraad vindt de ontwikkelingen positief, naar hij aanneemt ook wat betreft de inspreker.

Mededeling naar aanleiding van gezamenlijke overleg commissievoorzitters

De commissie heeft een tijd geleden wensen en meningen geïnventariseerd over de manier waarop er wordt vergaderd. Naar aanleiding hiervan werd de afgelopen tijd gelet op het spreken via de voorzitter, het hanteren van de tijdsindeling op de agenda en het benutten van de mogelijkheid voor het stellen van technische vragen zodat vergadertijd meer benut wordt voor bestuurlijke vragen. Het verzoek is om aansluitend op deze vergadering een nieuwe inventarisatieronde te houden naar de bevindingen en om eventuele verbeterpunten te verzamelen die desgewenst na de zomer kunnen worden doorgevoerd.

2. SPREEKRECHT

Er zijn geen sprekers.

3. VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S

3.1. Resultaten Regiostudie West + presentatie door de heer P. van der Haven (assetregisseur Waterketen)

Voorgesteld besluit VV:

1. De volgende aanbevelingen van de Regiostudie West op te volgen:

- a. De huidige zes zuiveringen te handhaven en dus de afvalwaterzuivering in de kustregio op dit moment niet verder te centraliseren.*
- b. Awzi Lisse te behouden en daarmee het eerdere besluit van de verenigde vergadering uit 2013 te herroepen.*
- c. De afvalwaterverwerking van Wassenaar, Leidschendam en Zoetermeer door het Hoogheemraadschap van Delfland op de lange termijn voort te zetten.*

De voorzitter licht toe dat het onderwerp wederom is geagendeerd op verzoek van de commissie wegens onvoldoende besprekingsduur na een voorgaande agendering en bespreking. De geheime bijlage kan desgewenst aansluitend besloten worden besproken. De voorzitter vraagt de heer Van den Berg of de door hem gestelde vraag naar tevredenheid is beantwoord door de portefeuillehouder.

De heer Van den Berg zegt dat dit het geval is.

Portefeuillehouder Kortman zegt -aanvullend- dat nu ook de volledige regiostudie en de managementsamenvatting aan de VV is gestuurd. Centraal staan de bovenvermelde aanbevelingen en het besluitpunt. De geheimhouding hangt samen met de derde aanbeveling om het huidige beleid binnen de regio West te continueren en in de geheime bijlage staan beslistpunten en uitleg. Overigens valt het volledige stuk onder de geheimhouding aangezien er sprake is van een bedrijfsbelang van Rijnland. De hoogheemraad wijst daarop naar onderstaande passage, waaruit blijkt dat het college de VV tijdens het proces volledig zal meenemen:

- We starten een studie op naar nieuwbouwmogelijkheden van AWZI Leiden Noord en naar de uitbreiding van AWZI Katwijk;*
- We gaan in gesprek met de gemeenten Leiden, Oegstgeest en Katwijk over tracéreserveringen voor toekomstige AWZI's en uitbereidingen van bestaande zuiveringen, en blijven hier bestuurlijke aandacht voor vragen;*
- We gaan in gesprek met Delfland over continuering van de verwerking van het grensoverschrijdende Afvalwater'.*

De voorzitter zal aansluitend op de presentatie nagaan of er behoefte is om de geheime bijlage in beslotenheid te bespreken.

Presentatie

De heer Van der Haven stelt zich voor: als assetregisseur Waterketen was hij (meewerkend) opdrachtgever voor deze Regiostudie. Tijdens de presentatie komen de volgende onderwerpen aan bod: a. aanleiding en doel; b. aanpak; c. belangrijkste conclusies en d. toelichting op de gevraagde besluiten.

Context

Om de Regiostudie in context te plaatsen, wordt gewezen op de langetermijn-assetplanning waarin vijftig-vijfenzeventig jaar -met name rekenkundig- vooruit wordt geblikt. Elk najaar wordt voorts het MJP behandeld waarin de daarop volgende vijf jaar centraal staan (dus opgeteld zes). De Regiostudie valt tussen deze zes en vijftig jaar in en is dus meer dan alleen een rekenkundige exercitie. Er wordt immers ook gekeken naar individuele installaties, maar niet naar welke machines/pompen e.d. dienen te worden vervangen.

Termijnplanning

Regiostudies worden gemiddeld elke tien-vijftien jaar uitgevoerd. Vijf jaar geleden werd de Regiostudie Groene Hart gepresenteerd. De noordelijke regio wordt momenteel intensief aangepakt: Zwanenburg is afgerond, Haarlem-Waarderpolder wordt voorbereid, Zwaanshoek gaat binnenkort van start. Uit de termijnplanning kan worden opgemaakt dat na 2032 de aandacht zal verschuiven naar regio West.

De Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater moet tussen 2040-2045 zijn afgerond wat inhoudt dat de betreffende zuiveringen aan de normen moeten voldoen.

Hoe in 2060 te voldoen aan de langetermijndoelen, dit naar beste weten in 2026? Die inschatting wordt gemaakt op basis van de Kaderrichtlijn Water en de Richtlijn Stedelijk Afvalwater maar uiteraard blijft het een inschatting van experts ten aanzien van de op die termijn geldende lozingsnormen, de te verwijderen prioritaire stoffen e.d.

Stand van zaken

De volgende vragen/onderwerpen zijn mede na het raadplegen van veel Rijnlanders en een ingenieursbureau zeer gestructureerd behandeld/beantwoord: centralisatiescenario's, hoe om te gaan met grensoverschrijdend afvalwater, wat zijn de nu bekende nieuwe zuiveringstechnologieën met potentie e.d. Eerst zijn de assets in kaart gebracht alsmede hun 'gezondheid'. Er is veel gesproken met de diverse gemeenten vanwege hun grote belang bij de zuiveringen (waarbij zowel de afdeling riolering was betrokken maar bovenal de afdeling stedelijke ontwikkelingen).

Vervolgens werden hoofdlijnsscenario's en detailscenario's opgesteld en werden conclusies getrokken en een rapport opgesteld. Tevens is veel informatie, factsheets, deelrapporten aansluitend op een hoger niveau geaggregeerd.

De belangrijkste conclusies zijn in een tijdlijn (2025-2060) vermeld:

Doelen en ambities: met name landelijke doelstellingen zoals de green deals van de Unie van Waterschappen. De datum van de laatste is 2050 wanneer alle doelen op 100% staan: dan moet Rijnland 100% circulair, hernieuwbaar, emissie- en afvalvrij zijn. Een behoorlijke opgave. Tussendoel voor 2030: 100% energieneutraal en 50% reductie qua grondstoffen.

In de tussentijd moet aan de doelen van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater worden voldaan:

in 2040 moet de minimumwaarde voor nutriënten (stikstof en fosfaat) zijn bereikt

in 2045 moeten op alle zuiveringen groter dan 100.000 inwonerequivalenten (i.e.) medicijnrestenverwijderaars zijn aangebracht (filters voor organische microverontreinigingen).

Met gevolgen voor het bijdragen aan duurzaamheids- en circulariteitsdoelen zoals onder andere de verlaging van de MKI (de maatschappelijke kostenindicator, de milieu-impact) op de zuiveringen. De meest actuele scenario's voor wat betreft de milieu-impact zijn meegenomen.

Overigens kunnen zuiveringen momenteel technisch nog niet 100% emissievrij worden omdat elke zuivering onvermijdelijk uitstoot veroorzaakt (het is een natuurlijk proces van bacteriën). Nederland is voorloper in de zoektocht naar nieuwe zuiveringstechnologieën (filtratie, omgekeerde osmose) die weliswaar energievrij zijn maar nog niet op grote schaal toepasbaar.

Mijlpalen

Er moet vooral worden gekeken naar keuzes voor het al dan niet behouden van Leiden Noord en Lisse.

De ruimte op Leiden Noord is dermate beperkend, dat een nieuwe zuivering moet worden gebouwd terwijl de bestaande installatie draait. Dat vergt ruimte naast de te vervangen zuivering maar die is er niet. Het bestaande terrein is al compleet volgebouwd. Maar zuiveringen zijn met toepassing van nieuwe technieken aanzienlijk compacter. Er wordt onderzocht of nieuwbouw alsnog haalbaar kan zijn.

Lisse kan in elk geval tot 2040 in bedrijf blijven.

Het grensoverschrijdend afvalwater (GOAW) van Zoetermeer, Leidschendam en Wassenaar wordt momenteel verwerkt door het hoogheemraadschap van Delfland. Het contract voor Zoetermeer loopt al snel af, in 2028, voor Leidschendam/Wassenaar in 2038.

Aanstaande onderzoeken:

- Nieuwbouw Lisse en Leiden Noord
- Compacte emissiearme technologie: Rijnland draait als volwaardig partner mee in meerdere studies
- Naar de verbetering van technologische modellen: dus naar de mate waarin de bestaande zuiveringen tot aan het puntje kunnen worden benut.
- Naar de betrouwbaarheid van de gemeentelijke woningbouwprognoses: van groot belang omdat een onder- dan wel overbelaste zuivering qua uitstoot zeer slecht presteert én bedrijfseconomisch ondermaats functioneert.

Gekoppelde projecten

Urgente problemen op bestaande AWZI's Leiden Zuidwest en Leiden Noord: hiervoor lopen projecten in verband met de hydraulische belasting van beide (zij kunnen de hoeveelheid regenwater momenteel slecht verwerken).

Nutriëntenfilters en organische microverontreinigingen: die doorlopen tot 2045.

Diverse nieuwbouwprojecten: einde levensduur van de AWZI Katwijk wordt rond 2050 verwacht: Zwaanshoek redt het nog een paar jaar meer en Leiden Zuidwest is in 2050 naar verwachting ook 'op'.

Er wordt bekeken of nieuwbouw van Katwijk kan worden gecombineerd met Leiden Noord.

Optimalisaties (een tweetal no-regretmaatregelen)

De inzet op het project Advanced Monitoring and Control (AMC): de aanbesteding is afgesloten en partijen zijn gecontracteerd. Uitrol vindt samen met Schieland en Krimpenerwaard plaats in de 2^{de} helft van 2026. De zuiveringen worden dan op basis van voorspellende technieken en AI aangestuurd. Er wordt ingezet op afkoppelen.

Toelichting op de voorliggende besluiten:

Er wordt voorgesteld om de huidige zes zuiveringen te handhaven en dus de afvalwaterzuivering in de kustregio op dit moment niet verder te centraliseren gezien de bestaande stand der techniek en de staat waarin deze zich nu bevinden. Dit betekent niet dat centralisatie definitief van de baan is.

Het centraliseren van zuiveringen groter dan 100.000 i.e. levert in de operatie niet heel vele financiële voordelen op. Dat is wel het geval bij < 100.000 i.e.

Een andere reden voor opheffen kan het ruimtegebruik bij nieuwbouw zijn. Er is nu geen reden om of de AWZI Leiden Noord of Lisse op te heffen. Er wordt wel tijdig onderzoek ingezet.

Er is op basis van de toenmalige inzichten door de VV besloten om de AWZI Lisse op te heffen. Er werd toen uitgegaan van de enorme overcapaciteit van de AWZI Zwaanshoek. Maar die draaien 'niet zo lekker'. Indertijd leek het verstandig om Lisse over te brengen naar Zwaanshoek. De situatie is inmiddels gewijzigd. De AWZI Aalsmeer is inmiddels overgebracht naar Zwaanshoek en door de komst van veel woningen in Haarlemmermeer en omliggende gemeenten is Zwaanshoek maximaal belast. Er zou eigenlijk dus een zuivering met de omvang van Lisse op Zwaanshoek moeten worden bijgebouwd maar dat is financieel onaantrekkelijk. Ook omdat de AWZI Lisse -halverwege zijn levenscyclus- nog prima functioneert en nieuwbouw pas rond 2060 speelt. Zwaanshoek in 2040. Dus wordt geadviseerd om over twintig jaar te bekijken of samenvoegen dan nog wenselijk is.

Op het moment dat werd besloten Lisse op te heffen was er nog sprake van een vrij tracé. Inmiddels is er een grote nieuwbouwwijk in Lisserbroek geprojecteerd die een vrije doorgang belemmert. De gemeente Lisse heeft begrip voor het voorliggende besluit. Kortom: er wordt dus voorgesteld om het eerdere besluit te herroepen.

Grensoverschrijdend afvalwater (GOAW): er is onderzocht of Rijnland zelf of samen met Schieland en de Krimpenerwaard een nieuwe zuivering zou kunnen bouwen. Complicatie: de locatie midden in het Groene Hart, langs de A12, omringd door beschermde gebieden en gebieden die niet aantrekkelijk zijn voor een dergelijke bouw. In de buurt staat evenmin een andere AWZI. De prijsvorming met Delfland loopt nog. Het tarief is momenteel niet al te ongunstig, afgezet tegen de eigen verwerkingstarieven. Vandaar dat wordt geadviseerd om de afvalwaterverwerking door Delfland voort te zetten en daarover met Delfland afspraken te maken.

De voorzitter dankt de heer Van der Haven voor zijn heldere uitleg. Er blijken vragen die besloten moeten worden behandeld. Zij wijst Natuurterreinen erop, dat normaliter slechts een commissielid namens een fractie het woord mag voeren.

Mevrouw Corbey veronderstelt dat elk commissielid technische vragen kan stellen naar aanleiding van de presentatie en dat die mogelijkheid niet voorbehouden is aan één woordvoerder per fractie.

De voorzitter stemt hierin toe nu er niet al te veel vragen zijn gesteld.

Mevrouw Corbey verwijst naar de gele sheet waarin het gaat over het afkoppelen van hemelwater. Als dat succesvol gebeurt, wat is daarvan de invloed op de capaciteit van de AWZI's? Als dit leidt tot veel overcapaciteit, hoeft er dan minder capaciteit te worden bijgebouwd?

In 2013 heeft de VV een toezegging gedaan over Lisse en Natuurterreinen vindt het moeizaam om op toezeggingen terug te komen. Naar werd gemeld, heeft Lisse begrip voor het voorliggende besluit. Maar heeft er ook overleg met bewoners plaatsgevonden? Die leven in de directe nabijheid van de rioolwaterzuivering en kunnen het vervelend vinden als de sluiting wordt afgeblazen. Voorts valt Natuurterreinen op dat de extra kosten van de sluiting meevallen: het gaat voornamelijk om de tracékosten. Vier scenario's worden vergeleken waaruit blijkt dat die met sluiting van Lisse nauwelijks duurder uitpakken. Waarom wordt de toezegging dan ook niet nagekomen?

In de grote nieuwbouwwijk Valkenhorst zou een innovatief decentraal sanitatiesysteem worden aangelegd (milieuvriendelijker en op langere termijn voordeliger). Wat is de stand van zaken met betrekking tot de nieuwbouwplannen en is decentralisatie nog een optie om de belasting van de bestaande AWZI's te beperken? Het grensoverschrijdend afvalwater (GOAW): de normen in Delfland zijn aanzienlijk lager en er kan eenvoudiger worden geloozd. Het eigen Rijnlandse water wordt naar zee gepompt. Is er geen sprake van een probleem vanuit dat perspectief? Wordt de zee zodoende niet te veel vervuild?

De heer Krantz zegt dat ook Haarlemmermeer veel woningen gaat bouwen. Zwaanshoek zit aan het eind van de capaciteit. In deze studie is met name rekening gehouden met de bestaande situatie maar wanneer wordt nieuwbouw meegenomen? Moet er veel eerder worden gekeken naar de nieuwbouw van Zwaanshoek? En heeft Rijnland een voorkeursrecht voor de aankoop van gronden? In dat geval moet Rijnland sneller besluiten om dit mee te nemen in de plannen van de gemeente met het oog op de ruimtelijke ordening.

De heer Van der Slot stelt dat de zuiveringen behoorlijke geur afgeven. De woningen worden in toenemende mate dichterbij de zuivering gebouwd. Worden technische oplossingen voorzien voor de stankoverlast?

Mevrouw Willemse heeft een vraag over de afvalverwerking van het grensoverschrijdend water. Er wordt voorgesteld om dit onder te brengen bij Delfland en dat onderhandelingen lopen. Het 'mits de onderhandelingen goed gaan' is niet opgenomen in het voorliggende besluit. Wat als deze onderhandelingen prijstechnisch anders uitpakken, is er dan een alternatief?

Het is positief dat de Advanced Monitoring and Control (AMC) al is aanbesteed.

In het rapport wordt een aantal vervolgonderzoeken en pilots aanbevolen. Een drietal wordt nu overgenomen. Welke worden daarnaast nog verder onderzocht?

Een van de eerste aanbevelingen heeft betrekking op de urgente problemen bij Leiden Noord en Zuidwest. Zijn die opgepakt? Wat is de stand van zaken?

De heer Van der Haven antwoordt dat het succesvol afkoppelen behoorlijke effecten heeft. De gemeente Haarlem heeft een ambitieus afkoppelprogramma uitgevoerd waardoor Haarlem Schalkwijk versneld kon worden gesloten en versneld (in 2025) is overgezet naar Zwanenburg. Rijnland heeft geen directe invloed: gemeenten bepalen zelf het beleid en tempo. Rijnland neemt in de berekeningen een gevoeligheidsanalyse mee met scenario's variërend van afkoppelingspercentages van ½, 1, 1½ e.d. en de bandbreedte waarop men dan uitkomt. Afkoppelen heeft alleen te maken met hydraulische capaciteit: de hoeveelheid water richting zuiveringen, de vervuiling in het water maakt amper verschil. Er is wel een grote impact op energieverbruik. Met regenwater wordt schoon water verpompt en dat is natuurlijk zonde van de centen.

Kosten vervroegde sluiting: bij benadering zijn die aanzienlijk. Op Zwaanshoek moet een niet onaanzienlijke uitbreiding worden doorgevoerd (met de capaciteit van de zuivering Lisse). Het project voor de nieuwbouw/uitbreiding Zwaanshoek is in 2026 opgestart. Het is denkbaar dat dit gaat leiden tot enige uitbreiding omdat de woningbouwprognose uitkomt boven het ontwerpgebied van de zuivering.

Decentrale zuivering is volledig van de baan in Valkenhorst. Er wordt een klassieke sanitatie gerealiseerd nadat geen van de toenmalige partijen bereid bleek de kosten onder de streep te betalen. In Nederland lopen wel kleinschalige pilots maar de exacte stand van zaken is de heer Van der Haven niet bekend.

Mevrouw Corbey vraagt of dergelijke decentrale sanitatie per nieuwbouwwijk hiermee feitelijk van de baan is.

De heer Van der Haven antwoordt -naar zijn beste weten- dat deze techniek in Nederland momenteel niet wordt uitgewerkt door waterschappen of ingenieursbureaus.

Grensoverschrijdend afvalwater: Rijnland raakt een deel zoetwater kwijt. De norm van Delfland is inderdaad lager. Dit is mede de reden waarom dat waterschap het afvalwater relatief voordelig kan zuiveren voor Rijnland omdat Delfland niet beschikt over de verdergaande zuiveringen zoals Rijnland wel heeft.

Gemeenten kunnen besluiten dichterbij zuiveringen te gaan bouwen. Bewoners mogen zich vervolgens beklagen over geur hetgeen Rijnland wettelijk verplicht daartegen maatregelen te nemen. Voor de zuivering Lisse is twee jaar geleden een slibsluis aangelegd zodat er nu geurloos kan worden verladen.

De heer De Mooij vraagt of Rijnland de rekening voor de dempende maatregelen om geur te mitigeren die Rijnland moet treffen nadat er is geklaagd, kan deponeren bij die bouwers die zo dicht bij de zuiveringen van het waterschap hebben gebouwd.

De heer Van der Haven zegt dat de Omgevingsdienst Rijnland op basis van klachten zal sommeren deze te verhelpen op kosten van het waterschap zelf.

Alle genoemde onderzoeken worden -zij het gefaseerd- opgepakt in de periode 2025-2030. In 2030 zullen alle antwoorden -hopelijk- beschikbaar zijn.

Urgente problemen Leiden: deze worden op beide zuiveringen aangepakt. De aanbesteding voor Leiden Zuidwest is opengesteld, voor Leiden Noord is een team gestart met de voorbereidingen. Beide zitten inmiddels ook weer binnen de vergunningslimieten dus is er geen sprake van overschrijding van de maatwerkbesluiten.

Hoogheemraad Kortman bedankt de heer Van der Haven voor de presentatie. Het is plezierig dat er -naast alle aandacht voor Haarlem-Waarderpolder- gelegenheid is om in te zoomen op dit specifieke gebied, de Regio West. In 2025 stond ook Het Groene Hart in de aandacht, waar zich inmiddels vele ontwikkelingen voltrekken. Gebleken is dat nieuwe technieken prestatieverhogend uitpakken op zuiveringen. Mede daarom innoveert Rijnland dan ook.

De hoogheemraad heeft plezierig overleg gevoerd met de wethouder van Lisse. Rijnland heeft aangegeven dat de huidige situatie zonder meer kan worden gecontinueerd mede op basis van nieuwe inzichten, technieken en aanpassingen en dat Rijnland terugkomt op een eerder genomen besluit. Alles is ambtelijk voorbereid en besproken. Rijnland heeft niet zelf een informatieavond belegd om omwonenden in te lichten. Het is de hoogheemraad niet bekend of Lisse dit wel heeft gedaan en of en zo ja wat in de lokale media is gepubliceerd. Daarvan zal naar zijn inschatting nog geen sprake zijn. Maar het nog te nemen besluit zal met de gemeente worden gecommuniceerd en de portefeuillehouder verwacht dat in de media zal worden gemeld dat een besluit over Lisse rond 2040 verwacht mag worden.

De heer Van der Haven antwoordt dat Rijnland in het algemeen geen voorkeursrecht heeft op de aankoop van gronden. Dat is ook het geval bij Zwaanshoek. In het verleden heeft Rijnland evenwel zuiveringstermijnen dermate ruim gekocht, dat verwacht mag worden dat er steeds een zuivering naast kan worden gerealiseerd. In een aantal gevallen is de bestemming wel gewijzigd. Zodat er een bestemmingswijziging moet worden aangevraagd indien de noodzaak zich aandient.

Hoogheemraad Kortman zegt dat de aanbesteding van Zuidwest loopt en dat Leiden Noord in 2027 wordt opgepakt (in 2025 doorgeschoven vanwege budgettaire oorzaken).

Mevrouw Corbey verwijst naar de -volgens de heer Van der Haven- vrij hoge kosten die gepaard gaan met de sluiting van Lisse. In de geanonimiseerde studie staan op pagina 38 tabellen/vergelijkende scenario's waaruit zij denkt op te kunnen maken dat de kostenverschillen best klein zijn. De kosten van de sluiting van Lisse lijken ontzettend mee te vallen. Zij wil helderheid voordat dit ingrijpende besluit voor de gemeente en de omwonenden valt.

Hoogheemraad Kortman zegt dat Natuurterreinen verwijst naar het tracé en sluiting, maar daarnaast staat ook de uitbreiding van Zwaanshoek op het programma. Een sluiting zou forse investeringen vergen (in iets dat nog tot 2040 zou kunnen worden gebruikt). Hij vindt het onverstandig om oude schoenen weg te gooien alvorens nieuwe te hebben en dat dit bovendien in dit geval tot meer kosten zou leiden. En Zwaanshoek bovendien minder lang mee kan vanwege een eerdere start van het project. Ook financieel technisch dus niet raadzaam.

De heer Van der Haven stelt dat het zo lang mogelijk benutten van bestaande infrastructuur het duurzaamst is. Op de zuivering Zwaanshoek zou moeten worden bijgebouwd met gebruik van veel nieuwe materialen met negatieve gevolgen voor de milieukostenindicator.

De voorzitter verzoekt vervolgens diegenen die het besloten deel niet mogen bijwonen de zaal te verlaten. Aanwezig blijven de dijkgraaf, de leden van de commissie, de secretaris, de medewerker bestuurszaken en de notulist.

Op basis van artikel 36 van het Reglement van Orde voor de commissie en de VV wordt in beslotenheid vergaderd en zal de uitzending worden gepauzeerd.

Start besloten deel

Zie de notulen van het geheime deel van de vergadering.

Openbaar vervolg

De voorzitter heropent de openbare vergadering en dankt de heer Van der Haven voor zijn inbreng. Zij vraagt de commissie of het stuk als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.

Mevrouw Corbey had verwacht dat de besluitnota nog zou worden besproken, in aansluiting op de presentatie. Natuurterreinen maakt een voorbehoud bij besluitpunt 1b waar de fractie niet zonder meer mee kan instemmen. Met name gezien de dunne onderbouwing. Zij verwijst naar de tabel op pagina 38 waaruit blijkt dat de kostenverschillen niet groot zijn.

De heer Van den Berg zegt contrair op de inbreng van Natuurterreinen, dat er een besluit voorligt waarmee wordt teruggekomen op een eerder door de VV genomen besluit. Op basis van voortschrijdend inzicht kan dat nodig zijn en als goed bestuur worden gekwalificeerd. De AWP vindt dat er sprake is van een positief verhaal richting Lisse, dat ook met de gemeente is afgestemd en dat daar ook met instemming is ontvangen. Maar de AWP vindt het ook een positief geluid dat ook als zodanig kan worden geframed: er wordt immers toegezegd dat het afvalwater op basis van zekerheden en termijnen gezuiverd *kan* worden, waarmee wordt voorkomen dat Lisse in de problemen kan komen.

De heer De Mooij sluit zich aan bij de AWP. Het CDA vindt het juist knap dat de organisatie terugkomt op een besluit dat 13 jaar geleden is genomen op basis van toentertijd geldende argumenten. En dat die mening en dus het besluit op basis van actuele onderbouwing is gewijzigd. Het CDA stemt in met alle voorliggende beslispunten.

Mevrouw Baerveldt dankt voor de uitstekende stukken en de presentatie en prima onderbouwing. Water Natuurlijk gaat akkoord met alle beslispunten. Het is goed dat innovatieve technieken worden meegenomen al vraagt de fractie zich af of een nog actiever grondbeleid kan worden toegepast om meer ruimte voor toekomstige projecten te vinden. WN geeft dat als aandachtspunt mee.

Mevrouw Van Steensel-van Hage is het volstrekt eens met de heer Van den Berg. Toentertijd werd met de kennis van toen een besluit genomen over Lisse. Ook de VVD vindt het sterk dat op basis van nieuwe feiten wordt teruggekomen op een eerder genomen besluit en dat er nu een toekomstgericht passend besluit wordt voorgelegd. Er komt vrijwel aansluitend op zuivering (300 meter verderop) een nieuwe woonwijk en aan de overzijde van de Ringvaart is een grote bouwlocatie voorzien. Het sluiten van Lisse is dan ook niet meer reëel omdat er dan te zijner tijd een hele nieuwe waterzuivering moet worden gebouwd omdat Zwaanshoek en Haarlem-Waarderpolder te ver weg liggen. De VVD is het dus oneens met Natuurterreinen gelet op de vele komende ontwikkelingen.

Naast het thema om een actievere rol in de verwerving van grondposities in te nemen, speelt bij de waterzuivering Leiden Noord, een fietspad en aanpalend een groot terrein dat zich uitstrekt tot het spoor waar voorheen de brandweerkazerne en de ambulancedienst waren gevestigd. Deze grond is van de gemeente. Mogelijk kan Rijnland in gesprek gaan over het verwerven van die grond.

Hoogheemraad Kortman bevestigt dat veranderde omstandigheden c.q. voortschrijdend inzicht hebben geleid tot een nieuw besluit. De portefeuillehouder wil weten of de vraag over de tabel op pagina 38 als technische vraag moet worden opgevat en nadere schriftelijke uitleg is gewenst (vóór de komende VV). De

portefeuillehouder zal de suggestie van de VVD meenemen en doorzetten naar de portefeuillehouder grondverwerving.

Mevrouw Corbey bevestigt dat zij graag ziet dat deze technische vraag schriftelijk wordt beantwoord zodat een weloverwogen besluit kan worden genomen nu blijkt uit de tabel dat het kostenverschil heel erg klein is, ervan uitgaande dat zij dit goed heeft begrepen. Zij zal de vraag als technische vraag indienen.

Hoogheemraad Kortman zal deze vraag daarna beantwoorden.

De voorzitter constateert dat de resultaten van de Regiostudie West ter bespreking kunnen worden doorgeleid naar de VV.

3.2. Voorjaarsnota 2026

De Voorjaarsnota komt in alle commissies aan de orde, aldus de voorzitter. De hoofdmoot in de commissie Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD). Een brief van de Rekenkamer is ter kennisname meegestuurd. De bespreking is geagendeerd zodat de commissie een beeld en opinie kan vormen over de bestuurlijke richting.

De heer De Ridder zegt dat hij zijn financiële kanttekening in de commissie BOD zal inbrengen. Op pagina 1 wordt aangegeven dat *'op basis van de informatie van het voorjaar 2026 blijkt dat Rijnland in 2027 met alle financiële indicatoren 'op groen' uitkomt, maar meerjarig niet binnen de financiële kaders blijft'*. Vervolgens worden de belangrijkste oorzaken hiervoor genoemd. De uitdagingen zijn iedereen bekend en die moeten worden aangepakt. Verwijzend naar het Hoogwaterbeschermingsprogramma, Haarlem-Waarderpolder en de zojuist toegelichte andere potentiële uitdagingen is de vraag: wat te doen om aan de kostenkant zaken beter in de hand te houden met instandhouding, hetgeen toch moet gebeuren.

De toekomst is exceptioneel onzeker. Zie de zeer onrustige en onzekere buitenwereld. Maar ook onzekerheden als resultante van innovaties die enerzijds positief kunnen uitpakken, anderzijds van invloed kunnen zijn op investeringen op assets die 40-50 jaar mee moeten. Hoewel men eigenlijk amper invloed heeft op factoren die in de buitenwereld spelen, kan wel gezorgd worden voor een mate van flexibiliteit in relatie tot innovaties en het voorkomen van 'lock ins'. En hoe men geheel anders kan nadenken over schaalgrootte van assets e.d. De heer De Ridder ziet dat er erg wordt voortgeborduurd op de vertrouwde manier van denken. Hij hoopt dat dit niet het geval is en dat dit ook wordt onderbouwd.

Het is de heer Van Dijk opgevallen dat er voor wat betreft 2027 twee keuzes worden voorgelegd: de 8 of 13%, waarbij Water Natuurlijk zich afvraagt waarom bijvoorbeeld niet 10% is opgenomen. Twee projecten vallen onder de commissie Waterveiligheid en Waterketen: het Hoogwaterbeschermingsprogramma en Haarlem-Waarderpolder waarvan wordt opgemerkt dat deze de kosten omhoog kunnen stuwten (exploitatie/investeringen). Zou Rijnland goedkoper kunnen lenen bij de Waterschapsbank voor bijvoorbeeld het HWBP als daar geen eigen project op assets tegenover staat? Rijnland moet bijdragen aan door anderen binnen het HWBP gemaakte kosten en die stijgen: maar hoe gaat het waterschap die financieren? Door hogere belastingen of en zo ja kan daarvoor worden geleend?

De Rekenkamer ziet de nodige zaken op het waterschap afkomen. Met name de combinatie met een aardig lang lijstje 'p-emmetjes', posten die nog kunnen worden verwacht en betrekking kunnen hebben op de waterzuiveringen of de regionale waterkeringen/muskusrattenbestrijding. Deze p.m. posten zijn niet meegenomen maar hoe hoog kunnen die kosten uitvallen en hoe efficiënt handelt Rijnland? De fractie zou graag inzicht hierin krijgen.

Toekomstgericht waterbeheer heeft ook een effect op de dijkversterking die moet worden uitgevoerd en als p.m. is opgevoerd omdat eind 2026 pas de uitkomsten van een nieuwe studie bekend worden.

Dus: waarom wordt er snel gekozen voor 8% terwijl al is besloten niet te gaan doorschuiven naar de volgende bestuursperiode/volgende generaties. Komend jaar ontbreekt extra ruimte om zaken in gang te zetten. Het is deels begrijpelijk dat het college het nieuwe bestuur niet voor de voeten wil lopen. Maar in Q1 2027 staan de verkiezingen op de rol, in Q2 zal een college zijn geïnstalleerd, in Q3 zal er een begroting beschikbaar komen die in november wordt vastgesteld. Dat betekent dat er in 2027 geen ruimte is voor grote investeringen of keuzes. De horizon van toekomstgericht waterbeheer is veel langer dan in de Voorjaarsnota wordt gesteld. Is een doorkijkje te geven wat de grote investeringen gaan doen op de lange termijn?

De heer Van der Kaap zegt dat verwacht mag worden dat de kosten voor waterbeheer en de waterschappen de komende decennia fors zullen stijgen. De Partij voor de Dieren acht het raadzaam om nu al enige ruimte te creëren door de schuldpositie zover mogelijk terug te dringen en niet te maximaliseren zodat toekomstige uitgaven mogelijk zijn zonder dat deze zwaar drukken op de lasten van diegenen die die moeten ophoesten. De kosten voor een waterzuivering worden nu al door een bureau geschat op € 750 miljoen. Vandaar het advies nu al rekening te houden met de verwachte investeringen.

De heer De Mooij zegt dat het CDA zich enigszins kan vinden in de inbreng van de PvdD. Ook het CDA wil de rekening niet doorschuiven naar de toekomst. Maar er ligt ook een coalitieakkoord met stevige stijgingen. De financiële positie van Rijnland is daardoor aanzienlijk verbeterd ten opzichte van drie jaar geleden. Het CDA kan zich vinden in de voorliggende Voorjaarsnota en is zich terdege bewust van de uitdagingen. Hierop zal in BOD verder op worden ingegaan.

In de volgende commissie zal het CDA uitgebreider terugkomen op de brief van de Rekenkamer. Maar het CDA kan zich niet vinden in het voorstel van de Rekenkamer.

De heer Van der Slot deelt het standpunt van PRO. Agrarisch wijst erop dat de categorie Ongebouwd de laatste vijf jaar een kostenstijging van 65% werd toebedeeld: behoorlijk pittig hetgeen allemaal aan de achterban moet worden uitgelegd. Vandaar dat de fractie zich in deze 8% uit het coalitieakkoord kan vinden.

Mevrouw Baerveldt wijst Agrarisch erop dat er een inhaalslag is gemaakt om de tarieven eerlijker te verdelen omdat de WOZ-waarden van huizen veel meer waren gestegen. Agrarisch benadrukt de verhoging maar niet naar hetgeen in het verleden te weinig is betaald.

De heer Van der Slot zegt dat dit klopt, maar dat ergens een referentiepunt moet worden bepaald.

Mevrouw Baerveldt begrijpt dit, het referentiepunt zal Agrarisch goed uitkomen maar dat voor wat betreft Water Natuurlijk in bredere perspectief moet worden bekeken.

De heer Van der Slot bestrijdt deze constatering niet, maar hij wilde zijn punt wel maken.

De heer Krantz zegt dat omdat Rijnland -zoals ook geschetst in de presentatie- geconfronteerd zal worden met veel onzekerheden, het lastig is om nu al een vast percentage af te spreken terwijl vrijwel vaststaat dat Rijnland zich niet aan de schuldpositie kan houden. Dit zal immers de mogelijkheden voor de volgende coalities beperken dan wel deze zullen meteen de tarieven moeten aanpassen.

Hoogheemraad De Vries geeft aan dat ook uit zijn beantwoording kan worden opgemaakt dat dit onderwerp primair valt onder de commissie Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD).

Richting PRO zegt hij dat zowel het college als de organisatie met name inzet op zo laag mogelijke kosten en hij is het met fractie eens, dat Rijnland geen invloed heeft op meerdere factoren van buitenaf. Zo heeft de oorlog in het Midden-Oosten een prijsopdrijvend effect en worden de kosten van de onzekerheden door het bedrijfsleven doorberekend aan het waterschap. Rijnland heeft innovaties altijd waar mogelijk meegenomen en dat zal niet wijzigen. Rijnland is -kijkend naar 2050 en verder- zich ervan bewust dat 'lock ins' moeten worden vermeden. Met het oog daarop heeft het college de strategische nota 'Toekomstgericht Waterbeheer Rijnland' opgesteld zodat men op basis van een gezamenlijk uitgangspunt mogelijke risico's moet nemen om toekomstige 'lock ins' te voorkomen. De hoogheemraad waagt zich niet aan uitspraken over de mogelijkheden van effecten van innovaties ten aanzien van waterzuivering, de waterketen. Kortom: alle programma's van het waterschap. Ook het college worstelt met de vraag hoe om te gaan met het volgende college. Bijvoorbeeld ten aanzien van het overdrachtsdossier, de ruimte voor de volgende bestuursperiode. Vooralsnog is het zittende college van mening dat de opvolgers de ruimte moet worden geboden, mede gezien de komst van het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma 7. Heel veel ontwikkelingen zullen uitwerken op een nieuw coalitieakkoord. Vandaar dat het college de genoemde ruimte wil laten en in de Voorjaarsnota de diverse percentages zijn genoemd. Voorts wijst de portefeuillehouder op de visie van de accountantsdienst op de betaalcapaciteit van Rijnland op dit moment. Hij is het eens met diegenen die stellen dat het huidige niveau enige ruimte biedt gezien de reserves redelijk op orde zijn, de sluitende begroting voor 2026 en naar verwachting ook 2027.

De investering in Haarlem-Waarderpolder komt terug in de kapitaallasten (momenteel 27%). Door verlies van flexibiliteit kan dat groeien naar 34% kapitaallasten. Rijnland moet het Hoogwaterbeschermingsprogramma

opvangen in de exploitatie. Conform afspraak wordt er geen lening aangegaan om het exploitatietekort aan te zuiveren. Een reactie op de kanttekening over de brief van de Rekenkamer volgt in de commissie BOD.

Rijnland heeft twee onderzoeken uitgevoerd naar 2050: het waterschap kijkt dus echt wel verder in de tijd en dit zal worden meegenomen in de begroting, uitgaande van de kennis van vandaag. De uitkomsten van beide onderzoeken worden momenteel geverifieerd. Er wordt rekening gehouden met de P&C-cyclus. Gaandeweg wordt toegegroeid naar de jaarschijf 2027 en het MJP (vijf jaar). En van die vijf jaar wordt verder doorgekeken naar 2050. Met deze route kan men van beleid schakelen naar acties en vervolgens weer naar rapportages. De hoogheemraad hoopt hiermee dat Rijnland 'lock ins' kan voorkomen.

De hoogheemraad is blij met de inbreng van de Partij voor de Dieren die consistent is vergeleken met eerdere beschouwingen over de zorgen die de partij ziet richting toekomst. De fractie staat voor een constructieve lijn van het waterschap en wil toekomstige generaties niet belasten met de huidige problemen die de PvdD evenmin wil doorschuiven, geheel in lijn met de visie van het college.

Naar aanleiding van het debatje tussen Water Natuurlijk en de fractie Agrarisch adviseert de portefeuillehouder om te rade te gaan bij de Waterschapswijzer en de tarieven voor Ongebouwd van Rijnland te vergelijken met Friesland of Groningen of AVG. Qua kosten Ongebouwd zit Rijnland in de hoogste regionen, maar gemiddeld in de middenmoot.

De voorzitter constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. De Voorjaarsnota wordt als besprekingsstuk doorgeleid naar de VV omdat deze in alle commissies aan de orde komt.

4. SCHRIFTELIJKE MEDEDELINGEN

Er zijn een schriftelijke mededelingen.

5. NOTULEN VAN DE COMMISSIEVERGADERING W&W 15 APRIL 2026 EN TOEZEGGINGENLIJST

Redactioneel: de notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

De commissie stemt in met de voorgestelde afdoening van 'Doelen HVC circulariteit en duurzaamheid', 'Meer inzicht financiën HVC' en de 'Stand van zaken leiding onder de Vliet'.

6. RONDVRAAG

De heer De Ridder heeft een vraag naar aanleiding van het memo over de 'Spoel door'- actie en de toiletpotten in Haarlem. Gaat de actie op tour door heel Rijnland? En wordt ook aandacht besteed aan het thema loskoppelen? Burgers kunnen immers ook zelf hun regenwater loskoppelen en tevens druk uitoefenen op de gemeenteraden.

Hoogheemraad Kortman zegt dat de in Haarlem afgetrapte campagne de naam voert: 'Spoel wijzer' om ook duidelijk te maken dat afvalwater niet zomaar verdwijnt, maar dat alles wat wordt doorgespoeld via de wc of gootsteen via het riool op de afvalwaterzuivering terecht komt.

De campagne doet ook Leidschendam, Alphen aan den Rijn en Lisse aan. Gedacht wordt ook aan Aalsmeer en Gouda. Er wordt aangesloten bij de evenementenagenda's van gemeenten en locaties voor toestemming. Er worden ook gadgets uitgedeeld waarop staat aangeven dat men alleen poep, plas en toiletpapier mag doorspoelen en tevens wat vooral niet.

Er wordt in een campagnesheet aandacht besteed aan de gewenste behandeling van regenwater (inclusief het voorkomen dat het in het riool belandt). Rijnland ontvangt veel positieve reacties op de campagne. In de sociaal app zal de hoogheemraad vermelden wanneer en waar het 'Vliegend Tapijt' (de 3D-tekening) te zien zal zijn.

7. SLUITING

De voorzitter wijst de aanwezigen ter herinnering op het zomerdiner van 1 juli (Buitenhuis, Valkenburgse Meer) aansluitend op de VV. Aansluitend dankt zij de aanwezigen voor hun inbreng en sluit zij de vergadering.